

Comentariul poeziei Tiganiada scrisa de Ion Budai-Deleanu - a treia parte

Pe langa procedeul alegoriei, Budai-Deleanu isi mai ia inca o masura de precautie: plaseaza actiunea epopeii in trecut, in secolul al XV-lea, in vremea lui Vlad Tepes, desi scriitorul vorbeste despre realitatile timpului sau. Vlad Tepes este mai mult un simbol al luptei de eliberare nationala.

Continutul alegoriei este, pe scurt, urmatorul: spre a nu fi folositi de turci drept iscoade, Vlad Tepes ii elibereaza pe tigani si le da ordin sa-si intemeieze un stat al lor, fixandu-le locul taberei la Spateni, intre Barbatesti si Inimoasa (nume aluzive la proverbiala frica a tiganilor).

Tiganiii isi aduna toate cetele lor de ciurari, zlatari, caldarari, fierari, lingurari, aurari si laieti, fiecare in frunte cu cate un voievod, intre Alba si Flamanda (nume, iarasi, cu intentionalitate satirica) si pornesc spre locul taberei fixat de Domnitor, Restul epopeii prezinta peripetiile tiganilor in drumul lor spre tabara. Actiunea se complica cu elemente fantastice imprevizibile si epopeea se transforma, pe alocuri, intr-un basm Ca sa-i abata pe tigani din drumul lor, Satana o fura pe Romica, logodnica lui Parpangel, si o duce la curtea nalucita, din cetatea neagra. Epopeea relateaza, apoi, peripetiile lui Parpangel, in cautarea logodnicei sale.

Pentru a-i incerca pe tigani, Vlad Tepes pune la cale o farsa si vine asupra lor cu osteni imbracati turceste. Tiganiii, inspaimantati, in loc sa lupte, se predau, implorand mila Cand domnitorul le dezvaluie farsa, cad in genunchi si ii cer iertare.

Dar, cand sosesc, cu adevarat, turcii, tiganiii, crezand ca e vorba de o noua farsa, ca sa-i dovedeasca Domnitorului credinta, lupta vitejeste, provocandu-i mari pagube inamicului. In aceste lupte se remarca Parpangel, nimerit chiar atunci, din intamplare, pe campul de bataie, in armura voinicului legendar Argineanu, pe care o imbracase in timpul odiseei sale. Actiunea epopeii se complica si cu elemente de miraculos-crestin. In luptele dintre Vlad Tepes si turci, intervin, de partea domnitorului, cetele sfintilor, iar de partea turcilor, ostile Satanei.

Tiganiii se razboiesc, sub comanda lui Tandaler, un alt viteaz de-al lor, cu o cireada de bivoli, tinand ochii inchisi, pana ce ajung chiar pe locul unde turcii, batuti, isi parasisera proviziile, avand, astfel, parte de o recompensa neasteptata. La nunta cu Romica, Parpangel povesteste peripetiile sale, calatoria sa in iad si in rai.

Ajunsi, in sfarsit, la Spateni, tiganiii vor sa-si intemeieze statul lor, dar nu reusesc sa se inteleaga, discutiile asupra formelor de guvernament degenerand intr-o incaierare generala. Vlad Tepes este inlaturat, prin uneltirile boierilor, de la domnie si este nevoit sa ia calea exilului. Romanii sub comanda tanarului Romandor (nume simbolic si semnificativ) continua lupta pentru independenta nationala.